Afinităţi istoriografice în opera lui Vasile Netea

Dr. CORINA TEODOR
Universitatea „Petru Maior"
Târgu-Mureş

Abstract

Historiographic Affinities in the Work of Vasile Netea

The present study intends to render the part of the historian Vasile Netea in the Romanian historiography, not by a full analysis of the content of his work, but by merely trying to show who were the heroes that determined his research and who were the historians that he placed at the basis of his research. It is not a top, impossible to achieve given the impressive dimensions of his work, but rather the affinities with other historians' writing, predecessors without whom his speech would have been less consistent.

Hence, the investigation of those pages in which Netea showed his attachment to and also his sympathy towards the historical ideas of Şincai, Maior, Papiu Ilarian, Treboniu Laurian, Bariţiu or Iorga.

Keywords: *Vasile Netea, Transylvanian historiography, journalism, cultural studies, models*

„*Tată, explică-mi la ce serveşte istoria.*" Această rugăminte, dincolo de candoarea ei copilărească, a făcut de multă vreme turul istoriografiilor europene, din momentul în care Marc Bloch o înscrisese la începutul magnificei sale cărţi metodologice, ***Apologie pour l'histoire***.[1] Dacă am ales ca la începutul acestei evocări să reamintesc celebra formulă este poate pentru că Vasile Netea face parte din generaţia acelor istorici care au înţeles şi şi-au asumat un rol social al istoriei, aşa cum sugera celebrul istoric francez.

[1] Marc Bloch, ***Apologie pour l' histoire ou métier d'historien***. ***Cahiers des Annales***, nr. 3, Paris, Ed. Armand Colin, 1952, p. IX.

BDD-A30281 © 2012 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 03:08:14 UTC)

Vasile Netea reprezintă cu siguranţă un important istoric ardelean al veacului XX. Îl recomandă astfel bogata sa activitate istoriografică, publicistică, precum şi diversitatea subiectelor abordate, construite însă pe doi piloni, cel al istoriei naţionale şi cel al studiilor culturale. A rememora astăzi rolul istoricului Netea presupune să nu trecem cu nonşalanţă pe lângă valoroasele interpretări pe care le-au făcut de-a lungul anilor exegeţi precum Grigore Ploeşteanu, Pompiliu Teodor, Melinte Şerban, Romulus Guga, Alexandru Zub, Nicolae Şerban Tanaşoca, Dan Berindei, Teodor Tanco, Dimitrie Poptămaş, Vasile Dobrescu, Florin Bengean etc.[2] Acestora li se alătură demersurile constante ale Fundaţiei culturale ce-i poartă numele, sub bagheta domnului director Poptămaş, de a restitui treptat, în ediţii critice, opera istoricului.

Astfel că nu ne rămânem decât ca în cele ce urmează să ne propunem o misiune destul de canonică, aceea de a surprinde în creaţia istoricului ardelean care sunt eroii ce i-au motivat cercetările şi care au fost istoricii pe care i-a aşezat la temelia cercetărilor sale. Nu un top, imposibil de concretizat având în vedere dimensiunile impresionante ale operei sale, cât mai degrabă afinităţile cu scrisul altor istorici, predecesori, fără de care discursul său ar fi fost mai lipsit de consistenţă.

S-a spus pe bună dreptate că înţelegerea operei istoricului Vasile Netea se poate face doar prin corelarea ei la personalitatea autorului, la sensibilitatea acestuia, atent la dinamica politică românească şi la istoria trăită.[3] Pe de altă parte, avem în faţă opera unui istoric longeviv, alcătuită în răstimpuri, care nu poate fi indiferentă faţă de contextul în care a văzut lumina tiparului. Începând din 1933, când a publicat volumul ***Figuri mureşene***, reunind profiluri ale unor intelectuali din această zonă, într-un florilegiu portretistic, ce făcea loc, cum era de aşteptat, lui Şincai, Petru

[2] Vezi în acest sens contribuţiile reunite în volumul ***Vasile Netea. Evocări şi bibliografie***, volum îngrijit de Dimitrie Poptămaş şi Melinte Şerban, Târgu-Mureş, Editura Ardealul, 2008.

[3] Pompiliu Teodor, ***Vasile Netea - istoric***, în ***vol. cit.***, p. 16.

BDD-A30281 © 2012 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 03:08:14 UTC)

Maior sau Papiu Ilarian,[4] până în anii ’80, când a publicat studii interesante despre personalităţi emblematice din cultura română, precum Şincai, Bariţiu, V. A. Urechea, Grigore Ureche, Onisifor Ghibu, Ion Agârbiceanu[5] etc., istoricul Netea şi-a însuşit lecţia istoriei, asistând cum istoriografia a trecut din zodia libertăţii în cea a constrângerilor impuse de spectacolul politic, după 1947.

Experienţa sa intelectuală este similară cu cea a unor generaţii, care, aşa cum a demonstrat recent Lucian Boia în cartea ***Capcanele istoriei***, au suportat consecinţele succesiunii regimurilor politice, ce au acoperit întreg evantaiul ideologic, de la extrema dreaptă la extrema stângă şi de la democraţie la totalitarism.[6] Astfel, lumea prin care a trecut i-a permis să fie contemporan cu istorici de talie europeană, precum Iorga, G. I. Brătianu, cu figuri care au asistat la momentul 1918 şi care au suportat ostracizarea impusă de regimul comunist, precum Dragomir şi Lupaş, cu spirite sintetizatoare, precum C. C. Giurescu, C. Daicoviciu, cu cei care au semnat angajamente politice în epoca interbelică, Lapedatu sau Hudiţă, dar şi cu cei ce au devenit adepţi fideli ai unor regimuri totalitare, precum Panaitescu, Petre Constantinescu Iaşi, Andrei Oţetea etc. Astfel, când prin faţa sa au trecut ca într-un carusel atâtea modele, drame ori, dimpotrivă, cariere de succes, devine dintr-o dată mult mai patetică condiţia intelectualului ardelean, care trebuia de la un regim la altul să înveţe să reconcilieze statutul de autor cu cel de om de ştiinţă, să găsească un modus vivendi între condiţia individului sub dictatură şi diapazonul care regla obiectivitatea istoricului.

Vasile Netea face parte dintr-o serie tragică de istorici români, care a cunoscut regimul concentraţionar, între 1952 şi 1955 şi între 1959-1963.[7]

---

[4] Melinte Şerban, ***Figuri mureşene-portrete de Vasile Netea***, în ***vol. cit.***, p. 84.

[5] Vol. ***Vasile Netea. Evocări şi bibliografie***, p. 206-212.

[6] Lucian Boia, ***Capcanele istoriei. Elita intelectuală românească între 1930 şi 1950***, Bucureşti, Editura Humanitas, 2011, p. 7.

[7] ***Toader Buculei în dialog cu Gelu Netea, fiul istoricului Vasile Netea***, în vol. ***Vasile Netea. Evocări şi bibliografie***, p. 127.

BDD-A30281 © 2012 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 03:08:14 UTC)

Aceste episoade dramatice din biografia sa explică lungile tăceri ale istoricului, care nu a mai publicat nimic o bună perioadă de timp, din 1946 până în 1957,[8] iar apoi din 1958,[9] când s-a rezumat la două studii cu conţinut literar, până la reîntoarcerea în agora istoriografică, din 1964. Tăcerea impusă de incidenţa (imprecaţia) ideologică a noului regim a fost înlocuită acum, când iluzia totalitarismului s-a mai destrămat, cu o activitate frenetică editorială, un melting pot istoriografic, ce însuma studii istorice şi literare, volume, ediţii, recenzii. În esenţă, aproape toate textele sale poartă amprenta apartenenţei la pozitivism, atât prin modul în care documentele edite şi inedite îi ghidează concluziile, cât şi prin concepţia exprimată deschis, care se ordonează în jurul statutului ştiinţific al istoriei, al nevoii de memorie, al relevării adevărului, în ciuda cortinei trase de spectatorii angajaţi.

Artizan al istoriei culturii şi al istoriei naţiunii române, Vasile Netea şi-a declarat afinitatea pentru mulţi reprezentanţi ai istoriografiei iluministe, romantice sau pozitiviste ori pentru personalităţile care au conferit legitimitate mişcărilor politice şi proiectelor culturale. A făcut-o fie în armura biograficului, un gen hibrid, ce oscilează între vocaţia literară şi dimensiunea erudită, fie în studii scrise în general într-un context aniversar sau în volume ce sintetizau experienţa sa istoriografică dintr-un răstimp. În toate cazurile, evocările din trecut puteau deveni oricând *exempla* pentru prezent, căci pentru Vasile Netea misiunea educativă a istoriei, de genul *historia magistra vitae* este transparent afişată, în jurul acestui mesaj se poate ordona haosul evenimenţial pentru a uşura înţelegerea cauzalităţii.

Vasile Netea a pornit de la o istorie locală pentru a ajunge la una naţională, astfel că iluminiştii al căror parcurs biografic era legat de spaţiul mureşean, Şincai şi Maior, sunt figuri emblematice în scrisul său, chiar dacă

[8] În 1957 a publicat un singur studiu, ***Ideile despre limbă ale lui George Bariţiu până la 1848***, în ***Limba română***, nr. 5, mai 1957, p. 49-63.

[9] În 1958 a publicat două studii, ***Timotei Cipariu şi George Bariţiu, călători prin Ţara Românească în 1836***, în ***Studii. Revista de istorie***, nr. 1, 1958, p. 117-132 şi ***La comemorarea lui Petre Ispirescu***, în ***Revista de folclor***, nr. 3, 1958, p. 87-90.

BDD-A30281 © 2012 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 03:08:14 UTC)

interesul pentru ei s-a mutat treptat în plan secund. Ei fac parte din galeria intelectuală a Blajului, acest „*centru naţional de lumină şi patriotism*,"[10] care a avut un rol decisiv în difuzarea ideologiei iluministe. Şcolile Blajului sunt echivalate de istoric cu „*o adevărată universitate*,"[11] prin puterea logosului, iar misionarismul acestor intelectuali s-a revărsat asupra tuturor momentelor istorice cheie: „*n-a fost nici un act în istoria modernă a Transilvaniei, la care profesorii şi elevii Blajului să nu fi participat fără şovăire: la Supplexul din 1791, la revoluţia din 1848, la „pronunciamentul" din 1869, la acţiunea memorandistă din 1892-1894 şi apoi la măreaţa înfăptuire a Unirii din 1918*."[12]

Figura lui Petru Maior îi reţine atenţia nu atât în sensul superlativelor formulate faţă de opera sa istorică, cât mai ales din dorinţa de a împinge mai departe frontiera cunoaşterii în privinţa acestuia. Aşa că, într-un studiu din 1933, Netea a adus precizări documentare legate de locul naşterii sale, cântărind ipotezele formulate până atunci de istorici şi de literaţi.[13] Istoricul este însă deschis la noile sugestii interpretative, astfel că peste ani a revenit asupra acestui detaliu biografic al antecesorului său, asimilând concluziile lui Traian Popa din monografia din 1932. Într-o notă plină de accente critice la adresa ***Istoriei literaturii române*** a lui D. Murăraşu, Vasile Netea a preluat varianta propusă de Traian Popa, cu Târgu-Mureşul ca loc natal, precum şi calculele făcute de At. Marienescu, care pe baza protocolului morţilor din parohia catolică din Buda fixa data naşterii între 1760-1761.[14] Portretul făcut lui Petru Maior pare nu atât o efigie ştiinţifică, ci mai ales o elegie în

[10] Vasile Netea, ***Semnificaţia istorică a Blajului***, în ***Luceafărul***, nr. 18, 5 mai 1973, p. 7.

[11] Idem, ***Blajul - şcoală de istorie naţională***, în ***Luceafărul***, nr. 22, 31 mai 1980, p. 1.

[12] ***Ibidem***, p. 7.

[13] Vasile Netea, Eugen Nicoară, ***Petru Maior***, în ***Progres şi cultură***, an I, nr. 2, nov. 1933, p. 1-7, unde consideră ca loc al naşterii Căpuşul de Câmpie, în anul 1755.

[14] Vasile Netea, ***Câteva precizări în legătură cu Petru Maior***, în ***Revista Fundaţiilor Regale***, an VIII, nr. 6, 1 iunie 1941, p. 691-696.

BDD-A30281 © 2012 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 03:08:14 UTC)

amintirea celui pe care îl numeşte „*un spirit larg şi un vizionar profund*,”[15] „*un bărbat mare, un bărbat ales, un bărbat providenţial*.”[16] De aici şi responsabilităţile ce ar trebui asumate de contemporani, mai ales vizavi de editarea operei sale ori de ce nu, de investigaţii pe teren, menite să întregească dosarul ultimelor zile petrecute de fostul protopop al Reghinului în capitala Ungariei. Pasiunea pentru destinul lui Petru Maior este complementară cu interesul arătat vizavi de congenerul său, Gheorghe Şincai, complementaritate care îl conduce pe istoric în pragul schiţării unui portret comparativ, căruia nu-i lipseşte parfumul literar: „*în timp ce viaţa lui Petru Maior s-a depănat calmă şi rodnică, o viaţă de savant, cea a idealistului şi nefericitului său prieten* (Şincai - n.n.) *a fost o viaţă de continuă agitaţie, de suferinţe, de umiliri*.”[17]

Adiacent, studiul despre Budai Deleanu îi rezerva lui Netea un teren complex de cercetare, care pornind de la identitatea biografică a iluministului român nu se rezuma la transcrierea unor simple amprente digitale, ci lăsa loc unor reflexii asupra tumultului politic al epocii, asupra opţiunilor individuale, toate detaliile convergând spre „*efectul de real*” pe care cititorii îl aşteaptă de la un demers istoriografic. Dosarul cercetărilor făcute asupra lui Budai Deleanu de istorici şi filologi timp de un veac, pe care Vasile Netea îl ordonează cronologic şi semantic,[18] îi permite la final să-şi avertizeze contemporanii despre importanţa patrimoniului documentar, odiseea manuscriselor sale fiind doar una din cheile ce a deschis cercetătorilor accesul spre identitatea creatoare a iluministului: „*considerat ca unul din principalii urmaşi ai lui Dimitrie Cantemir, părtaş al lui Samuil Micu, Gheorghe Şincai şi Petru Maior la fundamentarea Şcolii ardelene şi singurul poet valabil al acesteia, precursor al lui M. Eminescu, I. Creangă, I. L. Caragiale, Liviu Rebreanu şi N. Iorga, Ion Budai-Deleanu a suscitat necontenit interesul istoricilor, criticilor şi*

[15] Vasile Netea, Eugen Nicoară, ***op. cit.***, p. 6.

[16] ***Ibidem***, p. 7.

[17] Vasile Netea, ***Figuri ardelene***, Bucureşti, Fundaţia Culturală Regală „Regele Mihai I,” (1943), p. 149.

[18] Idem, ***Ion Budai-Deleanu în perspectiva unui secol de cercetări istorice şi literare***, în ***Limba şi literatura română***, 1970, p. 9-29.

BDD-A30281 © 2012 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 03:08:14 UTC)

filologilor noştri de o sută de ani încoace, imaginea lui crescând şi profilându-se din ce în ce mai scânteietoare şi mai puternică pe cerul literaturii şi ştiinţei române."[19]

Cu istoricii romantici Vasile Netea s-a întâlnit pe acelaşi meridian al discursului naţional, al primatului sentimentului,[20] al „*adjectivelor înflăcărate şi strălucitoare*."[21] Fascinat de spiritualitatea ardeleană, a examinat câteva modele ale acestei istoriografii, coborând în arhive şi selectând dovezi ale erudiţiei şi ale puseurilor naţionale ale predecesorilor. Astfel, Papiu Ilarian îi apărea ca tânărul care şi-a materializat pasiunea pentru problemele limbii şi ataşamentul pentru şcoala latinistă în revista manuscrisă ***Zorile sau Aurora pentru minte şi inimă***, pe care Netea a consultat-o la Biblioteca Academiei.[22] În plus, acest material documentar îi relevă contribuţia tânărului Papiu în domeniul literaturii populare: „*răsfoind paginile „Zorilor", pagini scrise de mâna lui Papiu, constatăm, într-o vreme când mişcarea noastră folcloristică era abia la început, o accentuată şi consecventă preocupare pentru literatura populară, mai ales pentru acea ramură a acestei literaturi - paremiologia - care concretizează experienţa milenară, inteligenţa şi filozofia poporului român: proverbele şi cimiliturile care până atunci fuseseră aşa de puţin studiate*."[23]

Desigur, Papiu este pentru Vasile Netea un model în măsura în care opera sa istorică, nu s-a rezumat doar la secvenţe memorabile dintr-o istorie trăită, menită să circumscrie o identitate ardeleană, cum se întâmpla în ***Istoria românilor din Dacia Superioară***, ci şi prin sondarea conştiincioasă a arhivelor, gest recuperator care s-a materializat în ***Tezaur de monumente istorice***.[24] Aşa că Vasile Netea preferă să se înscrie pe acelaşi traiect

---

[19] ***Ibidem***, p. 26.

[20] G. Gusdorf, ***Naissance de la conscience romantique au siècle des Lumières***, Paris, 1976, p. 32.

[21] G. Brandes, ***Principalele curente literare din secolul al XIX-lea***, Bucureşti, 1978, p. 532.

[22] Vasile Netea, ***Al. Papiu Ilarian şi locul său în dezvoltarea istoriografiei***, în ***Studii. Revista de istorie***, 1964, nr. 6, p. 1373-1374.

[23] ***Ibidem***, p. 1375.

[24] Idem, ***Al. Papiu Ilarian la 150 de ani de la naştere***, în ***Revista de istorie***, nr. 11, 1977, p. 2009-2023.

BDD-A30281 © 2012 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 03:08:14 UTC)

metodologic cu ilustrul istoric romantic, atenţionând asupra „*lucrărilor sale inedite, şi, în primul rând cursurilor universitare, bogatei şi variatei sale corespondenţe aflate la Biblioteca Academiei RSR.*"[25] Fără antecedente în restituirile sale biografice, de astă dată Netea semnează un pact cu arsenalul metodologic al psihanalizei, din moment ce portretele şi fotografiile lui Papiu oferă prilejul emiterii unor diagnoze: „*o fotografie făcută în acest timp* (în 1861 - n.n.) *ni-l înfăţişează cu o faţă smeadă înconjurată de o barbă neagră, tăiată oval, cu fruntea înaltă, lărgită de un început de pleşuvie, cu ochi larg deschişi îndreptaţi spre un ţel îndepărtat. Fotografia denotă totodată un aer de neaşteptată melancolie.*"[26] Pentru a mai adăuga, vizavi de imaginea sa din 1873: „*într-o nouă fotografie făcută în acest an descoperim un om cu figura obosită, cu fruntea larg pleşuvită, cu buzele strânse într-un rictus amar, cu privirile reţinute parcă de un efort de interiorizare şi cu umerii puţin încovoiaţi. Procesul declinului începuse.*"[27]

Din aceeaşi familie istoriografică romantică, Laurian este în restituirile lui Vasile Netea un istoric marginalizat pe nedrept, de aici şi modul în care a istoricul a reuşit să ne aducă clarificări riguroase vizavi de rolul jucat în editarea ***Magazinului istoric pentru Dacia***, semnalizând atât eforturile sale documentare, cât şi „*energia şi tenacitatea lui, spiritul său de organizare, vocaţia sa de erudit şi totodată patriotismul său viguros şi fecund.*"[28] De fapt, aceste consideraţii pe marginea rolului istoriografic al lui Laurian vor fi reluate de Netea în monografia ce i-o dedică, alături de I. Popescu Teiuşan.[29]

Traseul analizelor dedicate lui Bariţiu este oarecum similar, în sensul că pornind de la studii despre activitatea acestuia[30] ajunge în cele din urmă,

[25] ***Ibidem***, p. 2009.

[26] ***Ibidem***, p. 2019.

[27] ***Ibidem***, p. 2022.

[28] Idem, ***Contribuţia lui A. T. Laurian la înfiinţarea şi editarea „Magazinului istoric pentru Dacia***," în ***Cumidava***, 1969, vol. III, p. 227.

[29] I. Popescu Teiuşan, Vasile Netea, ***August Treboniu Laurian***, Bucureşti, Editura Didactică şi Pedagogică, 1970.

[30] Vasile Netea, ***Ideile despre limbă ale lui George Bariţiu până la 1848***, în ***Limba română***, 1957, nr. 5, p. 49-63; Idem, ***Timotei Cipariu şi George Bariţiu, călători prin Ţara Românească în 1836***, în ***loc. cit***.

BDD-A30281 © 2012 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 03:08:14 UTC)

fascinat de personalitatea analizată, deopotrivă stimulat de izvoarele inedite găsite, îndeosebi corespondenţa vastă, la redactarea unei monografii,[31] care va rămâne timp de mai multe generaţii, alături de evocarea ce poartă semnătura lui George Em. Marica,[32] cel mai bun instrument în cunoaşterea vieţii şi activităţii istoricului şi publicistului ardelean.

Analizele făcute după 1990 au demonstrat în parte modul în care istoricii au plătit preţul orizontului închis, căutând soluţii salvatoare, fie în cochetarea cu istoria literaturii, fie delimitându-se de cei aserviţi vulgatei istoriografice a regimului.[33] Astfel că merită reţinut faptul că, într-o vreme în care zodia libertăţii părea a fi o imagine paradisiacă, imposibil de atins, unii istorici reuşeau să proiecteze noi înţelesuri asupra unor personalităţi până nu demult stigmatizate de noua ordine politică. Vasile Netea face parte dintre cei care au considerat că e o datorie de onoare a reface din oglinzi sparte rolul istoriografic al lui Nicolae Iorga. Opera polihistorului român şi concepţia sa istorică s-au aflat în mai multe episoade în laboratorul său investigativ, mereu în termenii unor exerciţii de admiraţie pentru inegalabilul creator care a practicat o istorie în termeni integrali, din care n-au lipsit ingredientele admirabilei documentări sau cele ale vocaţiei împlinite. Iorga rămâne în ochii lui Netea istoricul sintezelor, precum ***Geschichte des Rümanischen Volkes*** (1905), ***Histoire des Roumains et de leur civilisation*** (1920) şi ***Istoria românilor*** (1935-1939), toate trei fiind examinate din perspectiva locului ocupat în tabloul creaţiei lui Iorga, dar şi al celui jucat în cunoaşterea istorică.[34] Sub un titlu care nu deranja cenzura

[31] Idem, ***George Barițiu***, Bucureşti, Editura Ştiinţifică, 1966.

[32] George Em. Marica, ***Studii de istoria şi sociologia culturii române ardelene în secolul al XIX-lea***, vol. III, Cluj, 1980.

[33] Vezi mai ales Alexandru Zub, ***Orizont închis. Istoriografia română sub dictatură***, Iaşi, Editura Institutul European, 2000; Katherine Verdery, ***Compromis şi rezistenţă. Cultura română sub Ceauşescu***, Bucureşti, Editura Humanitas, 1994; Pompiliu Teodor, ***Introducere în istoria istoriografiei din România***, Cluj-Napoca, Ed. Accent, 2002, p. 222-233.

[34] Vasile Netea, ***N. Iorga istoric al unităţii naţionale***, în ***Studii***, tom 18, nr. 6, 1965, p. 1411-1426.

BDD-A30281 © 2012 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 03:08:14 UTC)

oficială, ***N. Iorga, istoric al unităţii naţionale***, Vasile Netea a reuşit să strecoare şi câte ceva despre rolul formativ jucat de Karl Lamprecht ori impactul scrisului său în cercurile academice străine. Într-un alt studiu i-a evidenţiat talentul didactic, căci „*N. Iorga a été professeur par excellence - il professor - comme allaient l'appeler plus tard les Italiens*."[35] Necesitatea apelului la operele sale, într-o vreme în care bibliotecile le izolaseră la fondul S, se sugera direct în text, din moment ce Netea sublinia că nu exista nici un domeniu şi nici o problemă de istorie naţională pe care Iorga să n-o fi studiat sau să nu-şi fi exprimat un punct de vedere, să nu fi adus o contribuţie documentară.[36] Astfel că o lectură în palimpsest a acestor pagini dezvăluie scopul final al istoricului Netea, acela de a-i oferi lui Iorga locul meritat în cunoaşterea istorică contemporană. O restituire necesară aşadar, dar şi validarea admiraţiei sale faţă de prolificul istoric care îl fascinase încă din studenţie, de când publicase o recenzie la ***Oameni care au fost*** în ***Gând românesc*** şi avusese bucuria să primească, drept recompensă, cartea de vizită trimisă chiar de Iorga.[37]

Exemplele selecţionate sunt departe de a epuiza experienţa intelectuală pe care a parcurs-o Vasile Netea lecturând şi ierarhizând dileme şi raţionamente formulate de istoricii români înaintea sa. Faptul că el a apelat consecvent la concepţia şi metoda istorică a celor din generaţia iluministă, romantică şi pozitivistă proiectează noi înţelesuri asupra afinităţilor sale istoriografice. Multiplu şi riguros documentat, admirativ la adresa istoricilor care au rezervat operei istorice, ca şi el, trei piloni de susţinere: naraţiunea, explicaţia şi cronologia, Vasile Netea a încredinţat scrisului său semnele unei vitalităţi nealterate, îndeosebi atunci când interesul lui ajungea în terenul identităţii ardelene. Sau poate că osmoza dintre biografie şi istorie, dintre pasiunea oratorilor naţionali şi îndrăzneala

[35] Idem, ***La personnalité et l'activité de Nicolas Iorga***, în ***Revue Roumaine d'Histoire***, tom IV, nr. 1, 1965, p. 42.

[36] ***Ibidem***, p. 43.

[37] Idem, ***Memorii***, ed. îngrijită de Dimitrie Poptămaş, Târgu-Mureş, Editura Nico, 2010, p. 101.

BDD-A30281 © 2012 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 03:08:14 UTC)

cavalerilor rătăcitori ai spiritului a fost pentru istoricul de pe tărâmurile mureşene ingredientul miraculos... Un palimpsest de chipuri şi identităţi sunt paginile sale cu tentă istoriografică, cărora nu le-a fost niciodată străină o dimensiune literară, dimpotrivă.

BDD-A30281 © 2012 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 03:08:14 UTC)